

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-46-10

Druk nr 2985
Warszawa, 16 kwietnia 2010 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o zmianie ustawy - Kodeks karny
wykonawczy.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanej regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem

(-) Donald Tusk

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 88c dodaje się art. 88d w brzmieniu:

„Art. 88d. § 1. Jeżeli w związku z toczącym się lub zakończonym postępowaniem karnym, w którym skazany uczestniczy lub uczestniczył w charakterze oskarżonego, świadka lub pokrzywdzonego, wystąpiło lub istnieje bezpośrednia obawa wystąpienia poważnego zagrożenia dla jego życia lub zdrowia, dyrektor zakładu karnego obejmuje takiego skazanego szczególną ochroną w warunkach zwiększonej izolacji i zabezpieczenia, polegającą w szczególności na:

- 1) kontroli stanu jego zdrowia,
- 2) opiece psychologicznej,
- 3) kontroli osobistej przed każdym opuszczeniem oddziału mieszkalnego i po powrocie do niego,
- 4) codziennej kontroli celi mieszkalnej oraz miejsc i pomieszczeń, w których przebywa,
- 5) stałym nadzorze i cenzurze korespondencji, a także wzmożonym dozorze ograniczonej liczby widzeń i kontroli rozmów telefonicznych.

§ 2. Szczególna ochrona może polegać również na stosowaniu wobec skazanego, o którym mowa w § 1:

- 1) warunków odbywania kary określonych w art. 88b lub 88c,
- 2) ochrony osobistej w rozumieniu ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (Dz. U. z 2007 r. Nr 36, poz. 232 oraz z 2009 r. Nr 178, poz. 1375), za zgodą skazanego.

§ 3. Dyrektor zakładu karnego obejmuje skazanego szczególną ochroną na wniosek sądu, przed którym toczy się postępowanie karne, albo prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze. We wniosku należy podać przyczyny objęcia skazanego szczególną ochroną oraz wskazać przewidywany czas jej trwania.

§ 4. Dyrektor zakładu karnego może objąć skazanego szczególną ochroną na jego uzasadniony wniosek. Przed podjęciem decyzji dyrektor zakładu karnego zasięga opinii sądu lub prokuratora, o których mowa w § 3.

§ 5. W decyzji o objęciu skazanego szczególną ochroną należy określić termin, do którego ochrona ma trwać, a także wskazać sposób realizacji tej ochrony.

§ 6. Jeżeli po upływie terminu, o którym mowa w § 5, zagrożenie dla życia lub zdrowia skazanego występuje w dalszym ciągu, szczególną ochronę przedłuża się na kolejny okres. Przepisy § 3 i 4 stosuje się.

- § 7. W wypadku ustania przyczyny objęcia skazanego szczególną ochroną, na wniosek sądu, przed którym toczy się postępowanie karne, albo prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze albo skazanego, dyrektor zakładu karnego cofa szczególną ochronę. W wypadku wniosku skazanego stosuje się przepis § 4 zdanie drugie.
- § 8. Dyrektor zakładu karnego zawiadamia sędziego penitencjarnego o objęciu skazanego szczególną ochroną, o jej przedłużeniu lub o jej cofnięciu.
- § 9. Szczególna ochrona udzielona skazanemu jest stosowana także w razie przeniesienia skazanego do innego zakładu karnego. Dyrektor zakładu karnego, w którym skazany przebywa, informuje dyrektora zakładu karnego, do którego skazany zostaje przeniesiony, o objęciu go szczególną ochroną oraz o dotychczasowym sposobie ochrony i przyczynach jej zastosowania. Dyrektor zakładu karnego, do którego skazany zostaje przeniesiony, zawiadamia sędziego penitencjarnego o stosowaniu wobec skazanego szczególnej ochrony.
- § 10. Po zakończeniu postępowania karnego organem właściwym w zakresie składania wniosków, o których mowa w § 3 i 7, jest sędzia penitencjarny.”;

2) po art. 212b dodaje się art. 212ba w brzmieniu:

„Art. 212ba. § 1. Jeżeli w związku z toczącym się lub zakończonym postępowaniem karnym, w którym tymczasowo aresztowany uczestniczy lub uczestniczył w charakterze oskarżonego,

świadka lub pokrzywdzonego, wystąpiło lub istnieje bezpośrednia obawa wystąpienia poważnego zagrożenia dla jego życia lub zdrowia, dyrektor aresztu śledczego obejmuje takiego tymczasowo aresztowanego szczególną ochroną w warunkach zwiększonej izolacji i zabezpieczenia, polegającą w szczególności na:

- 1) kontroli stanu jego zdrowia,
- 2) opiece psychologicznej,
- 3) kontroli osobistej przed każdym opuszczeniem oddziału mieszkalnego i po powrocie do niego,
- 4) codziennej kontroli celi mieszkalnej oraz miejsc i pomieszczeń, w których przebywa,
- 5) stałym nadzorze i cenzurze korespondencji, a także wzmożonym dozorem ograniczonej liczby widzeń.

§ 2. Szczególna ochrona może polegać również na stosowaniu wobec tymczasowo aresztowanego, o którym mowa w § 1:

- 1) warunków odbywania kary określonych w art. 212b,
- 2) ochrony osobistej w rozumieniu ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym, za zgodą tymczasowo aresztowanego.

§ 3. Dyrektor aresztu śledczego obejmuje tymczasowo aresztowanego szczególną ochroną na wniosek sądu, przed którym toczy się postę-

powanie karne, albo prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze. We wniosku należy podać przyczyny objęcia tymczasowo aresztowanego szczególną ochroną oraz wskazać przewidywany czas jej trwania.

- § 4. Dyrektor aresztu śledczego może objąć tymczasowo aresztowanego szczególną ochroną na jego uzasadniony wniosek. Przed podjęciem decyzji dyrektor aresztu śledczego zasięga opinii sądu lub prokuratora, o którym mowa w § 3.
- § 5. W decyzji o objęciu tymczasowo aresztowanego szczególną ochroną należy określić termin, do którego ochrona ma trwać, a także wskazać sposób realizacji tej ochrony.
- § 6. Jeżeli po upływie terminu, o którym mowa w § 5, zagrożenie dla życia lub zdrowia tymczasowo aresztowanego występuje w dalszym ciągu, szczególną ochronę przedłuża się na kolejny okres. Przepisy § 3 i 4 stosuje się.
- § 7. W wypadku ustania przyczyny objęcia tymczasowo aresztowanego szczególną ochroną, na wniosek sądu, przed którym toczy się postępowanie karne, albo prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze albo tymczasowo aresztowanego, dyrektor aresztu śledczego cofa szczególną ochronę. W wypadku wniosku tymczasowo aresztowanego stosuje się przepis § 4 zdanie drugie.

- § 8. Dyrektor aresztu śledczego zawiadamia sędziego penitencjarnego o objęciu tymczasowo aresztowanego szczególną ochroną, o jej przedłużeniu lub o jej cofnięciu.
- § 9. Szczególna ochrona udzielona tymczasowo aresztowanemu jest stosowana także w razie przeniesienia tymczasowo aresztowanego do innego aresztu śledczego. Dyrektor aresztu śledczego, w którym tymczasowo aresztowany przebywa, informuje dyrektora aresztu śledczego, do którego tymczasowo aresztowany zostaje przeniesiony, o objęciu go szczególną ochroną oraz o dotychczasowym sposobie ochrony i przyczynach jej zastosowania. Dyrektor aresztu śledczego, do którego tymczasowo aresztowany zostaje przeniesiony, zawiadamia sędziego penitencjarnego o stosowaniu wobec tymczasowo aresztowanego szczególnej ochrony.
- § 10. Po zakończeniu postępowania karnego organem właściwym w zakresie składania wniosków, o których mowa w § 3 i 7, jest sędzia penitencjarny.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 123, poz. 849, z 2008 r. Nr 96, poz. 620 i Nr 214, poz. 1344 oraz z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 22, poz. 119, Nr 62, poz. 504, Nr 98, poz. 817, Nr 108, poz. 911, Nr 115, poz. 963, Nr 190, poz. 1475, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589.

UZASADNIENIE

I. Część ogólna

Projektowana ustawa ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa osobistego szczególnej kategorii osób przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych, które występują jednocześnie jako ważni uczestnicy w trwających postępowaniach karnych. Ostatnie przypadki zgonów w jednostkach penitencjarnych osadzonych, którzy zeznawali w istotnych ze względu na bezpieczeństwo państwa i interes społeczny sprawach, wymagają zdaniem projektodawcy pilnej interwencji ustawodawczej. Nie może bowiem dochodzić do sytuacji, w której podstawowy uczestnik postępowania karnego, przebywający w warunkach izolacji – a więc jak wydawać się powinno – poddany ścisłej kontroli organów państwowych, ponosi śmierć w zakładzie karnym czy też areszcie śledczym.

Projektodawca wprowadza do Kodeksu karnego wykonawczego (zwanego dalej Kkw) nowe przepisy, które określą szczegółowo tryb postępowania organów wymiaru sprawiedliwości w przypadku przebywania w jednostce penitencjarnej skazanego lub tymczasowo aresztowanego biorącego jednocześnie udział w postępowaniu karnym, w związku z którym wystąpiło zagrożenie dla jego zdrowia lub życia. Co istotne, projekt zakłada ścisłą współpracę zarówno sądów i prokuratur, jak i Służby Więziennej w zagwarantowaniu bezpieczeństwa tej szczególnej kategorii osadzonych.

Określone przez projektodawcę warunki, w jakich będą przebywać szczególnie chronieni skazani i tymczasowo aresztowani w zakładach karnych oraz aresztach śledczych, mają na celu zwiększenie ich bezpieczeństwa poprzez między innymi ograniczenie możliwości dostępu do nich osób trzecich (współosadzeni, osoby przybywające na widzenia), a także zintensyfikowanie kontroli ich zachowania podczas pobytu w jednostce penitencjarnej (na przykład: oddzielne spacery, kontrola przy każdym wejściu i wyjściu z oddziału mieszkalnego lub celi).

Dotychczas szczególny reżim przebywania w warunkach izolacji więziennej mógł być w zasadzie – zgodnie z Kkw – zastosowany wyłącznie wobec osób stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu karnego lub zagrożenie dla bezpieczeństwa społecznego. Zdaniem projektodawcy stosowanie tego reżimu należy obecnie rozszerzyć również na tych

skazanych, którzy nie zachowując się w sposób stanowiący zagrożenie, mogą sami znaleźć się w sytuacji zagrażającej ich życiu lub zdrowiu, w związku z uczestnictwem w określonych postępowaniach karnych.

II. Uwagi szczegółowe

Zmiany w art. 1 pkt 1 wprowadzają do Kkw nową instytucję szczególnej ochrony skazanych (art. 88d). Objęci nią zostaną wszyscy skazani, uczestniczący jako oskarżeni, świadkowie lub pokrzywdzeni w takim postępowaniem karnym, które niesie dla nich poważne zagrożenie życia lub zdrowia. Szczególna ochrona polegać będzie na przeprowadzaniu wzmożonej kontroli stanu zdrowia skazanego, objęciu go wzmożoną opieką psychologiczną, przeprowadzaniu jego kontroli osobistej i kontroli cel i wszystkich innych pomieszczeń, w których przebywa, a także przeprowadzaniu stałego nadzoru i cenzury jego korespondencji oraz wzmożonego dozoru ograniczonej liczby widzeń i kontroli rozmów telefonicznych. W ten sposób administracja jednostki penitencjarnej obejmie szczególnie, tzn. bardziej systematycznym i szczegółowym nadzorem określoną grupę osadzonych. Ich stan zdrowia fizycznego i psychicznego, w odróżnieniu od pozostałych skazanych, którzy – co oczywiste – również mają zagwarantowaną bezpłatną opiekę medyczną i psychologiczną, podlegać będzie wzmożonemu monitorowaniu i to bez względu na zgłaszane przez osadzonych lub zaobserwowane przez administrację jednostki penitencjarnej dolegliwości i objawy chorobowe. W trakcie pobytu w zakładzie karnym szczególnie chronieni skazani będą przeszukiwani przy każdym opuszczaniu oddziału mieszkalnego i po powrocie do niego. Podobnie postępować się będzie z celami i innymi pomieszczeniami, w których będą oni przebywać. Tym samym kontrola osobista czy też kontrola celi nie będzie uzależniona od wystąpienia ogólnych przesłanek, o których mowa w art. 116 § 2 Kkw (wypadki uzasadnione względami porządku lub bezpieczeństwa), ale będzie wykonywana systematycznie i niezależnie od zachowania skazanego. Również jego korespondencja, bez względu na rodzaj jednostki penitencjarnej, w której przebywa (na przykład zakład karny typu półotwartego), będzie poddana stałemu nadzorowi i cenzurze. W ten sposób zakłada się uzyskanie dostępu do wszystkich informacji, które skazany zawrze w listach wysyłanych na zewnątrz jednostki penitencjarnej, a które będą mogły mieć wpływ na zagwarantowanie jego bezpieczeństwa. Podobne przesłanki przemawiają za wprowadzeniem stałego nadzoru widzeń skazanych szczególnie chronionych, tym bardziej że w trakcie ich przeprowadzania może dochodzić do próby przekazania grypsów i innych przedmiotów, których posiadanie w zakładzie karnym jest zabronione.

W projekcie przewiduje się dodatkową możliwość umieszczenia szczególnie chronionego skazanego w wyznaczonym oddziale lub celi zakładu karnego typu zamkniętego i poddania jego zachowania stałemu monitoringowi kamer. Decyzję o umieszczeniu osadzonego w takich szczególnych warunkach, o których mowa w art. 88b lub 88c Kkw, podejmować będzie dyrektor zakładu karnego. On bowiem, zgodnie z art. 72 § 1 Kkw kieruje zakładem karnym i – zgodnie z brzmieniem art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej – odpowiada za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku w podległej jednostce. I tak, szczególnie chronieni skazani będą mogli być osadzani w następujących warunkach, mających zagwarantować ich bezpieczeństwo osobiste:

- 1) cele mieszkalne oraz miejsca i pomieszczenia wyznaczone do: pracy, nauki, przeprowadzania spacerów, widzeń, odprawiania nabożeństw, spotkań religijnych i nauczania religii oraz zajęć kulturalno-oświatowych, z zakresu kultury fizycznej i sportu będą wyposażone w odpowiednie zabezpieczenia techniczno-ochronne,
- 2) cele mieszkalne pozostaną zamknięte przez całą dobę i będą częściej kontrolowane niż te, w których przebywają inni osadzeni,
- 3) nauka, praca, uczestnictwo w nabożeństwach, spotkaniach religijnych i nauce religii oraz korzystanie z zajęć kulturalno-oświatowych, z zakresu kultury fizycznej i sportu, wykonywane będą tylko w oddziale, w którym są osadzeni,
- 4) poruszanie się po terenie zakładu karnego odbywać się będzie pod wzmocnionym dozorem i będzie ograniczone tylko do niezbędnych potrzeb,
- 5) przy każdorazowym wyjściu i powrocie do cel będzie dokonywana kontrola osobista,
- 6) spacer będzie odbywać się w wyznaczonych miejscach pod wzmocnionym dozorem,
- 7) sposób osobistego kontaktowania się przedstawicieli instytucji zewnętrznych oraz osób godnych zaufania określać będzie każdorazowo dyrektor zakładu karnego,
- 8) widzenia będą odbywać się w wyznaczonych miejscach pod wzmocnionym dozorem,
- 9) widzenia będą mogły być udzielane w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt z osobami odwiedzającymi, w ich czasie nie będzie można spożywać artykułów żywnościowych i napojów,
- 10) niemożliwe będzie również korzystanie z własnej odzieży i obuwia.

Skazanym szczególnie chronionym umożliwiałoby się dodatkowo fakultatywne skorzystanie z ochrony osobistej, gwarantowanej ustawą o świadku koronnym. Mając jednak na względzie obostrzenia wynikające ze stosowania takiej ochrony, a znajdujące swoje odzwierciedlenie w zindywidualizowanym programie ochrony (dla przykładu – zakaz otrzymywania paczek, ograniczenie lub uniemożliwienie utrzymywania kontaktu z rodziną), zgodnie z regulacjami wynikającymi z ustawy o świadku koronnym, możliwość skorzystania z tej formy ochrony uzależnia się wprost od zgody skazanego.

W projekcie określa się, że status skazanego szczególnie chronionego można będzie uzyskać albo na wniosek właściwego sądu lub prokuratora, albo na wniosek samego skazanego. W przypadku wniosku złożonego przez osadzonego, dyrektor zakładu karnego przed podjęciem decyzji o objęciu szczególną ochroną będzie zasięgał opinii organu prowadzącego postępowanie karne. W ten sposób subiektywne odczucie skazanego o grożącym mu niebezpieczeństwie zostanie poddane weryfikacji przez organy wymiaru sprawiedliwości.

Co istotne, decyzja dyrektora jednostki penitencjarnej o objęciu danego skazanego szczególną ochroną, podobnie jak każda inna decyzja wydana przez niego jako organ postępowania wykonawczego, będzie mogła zostać zaskarżona przez skazanego do sądu penitencjarnego, w oparciu o art. 7 Kkw. Sam dyrektor o swojej decyzji powiadomi z urzędu właściwy sąd penitencjarny, który w ramach swoich kompetencji sprawuje nadzór nad wykonywaniem kary pozbawienia wolności.

W projekcie wskazuje się, że szczególna ochrona udzielana jest na czas określony. Wnioskodawca zobowiązany został do określenia przewidywanego czasu ochrony, a także do podania przyczyn objęcia skazanego szczególną kontrolą. W razie istnienia zagrożenia po upływie tego terminu szczególną ochroną można przedłużyć, ale z zastosowaniem procedur przewidzianych dla pierwszej decyzji. Ponadto przewidziano obowiązek cofnięcia szczególnej ochrony w razie ustania przyczyn, dla których skazanego objęto tą ochroną. Oczywiście bowiem jest, że objęcie osadzonego specjalnym reżimem ochronnym musi skutkować znacznym ograniczeniem zarówno jego swobody, jak i możliwości kontaktowania się z nim przez osoby trzecie. Taka sytuacja, chociaż niezbędna ze względu na ochronę zdrowia lub życia skazanego, powodować może określony dyskomfort psychiczny i mieć dla niego charakter dolegliwości. Dlatego też założono, że czas stosowania szczególnych warunków osadzenia uzależniony będzie od wniosku właściwego organu prowadzącego postępowanie karne albo wniosku samego skazanego – tym samym będzie on mógł być

modyfikowany w zależności od stopnia zagrożenia dla skazanego. Wniosek skazanego zostanie poddany ocenie właściwego organu prowadzącego postępowanie karne.

Ponadto projektodawca przewidział, że szczególna ochrona udzielona skazanemu stosowana jest także w przypadku przeniesienia takiego skazanego do innego zakładu karnego. Dyrektor zakładu karnego, w którym skazany przebywa, będzie informował dyrektora zakładu karnego, do którego skazany zostanie przeniesiony, o objęciu go szczególną ochroną oraz o dotychczasowych warunkach osadzenia i przyczynach jego zastosowania. W ten sposób zapewniona zostanie ciągłość ochrony bezpieczeństwa osobistego skazanego. W przypadku przeniesienia skazanego do innego zakładu karnego obowiązywać będzie decyzja o objęciu go szczególną ochroną wydana w poprzednim zakładzie. Dyrektor zakładu karnego, do którego przeniesiony został taki skazany, nie będzie musiał wydawać więc nowej decyzji w tym zakresie. Nie będzie więc wymagany kolejny wniosek właściwych organów w zakresie ewentualnej kontynuacji tej szczególnej ochrony. Do jego obowiązków będzie należało jedynie powiadomienie właściwego miejscowo sędziego penitencjarnego. Będzie on jednak mógł cofnąć szczególną ochronę udzieloną skazanemu, jeżeli w tym nowym zakładzie ustaną przyczyny, dla których był on objęty tą ochroną.

W sytuacji gdy skazany po zakończonym już postępowaniu karnym będzie nadal objęty szczególną ochroną, wówczas organem właściwym w zakresie składania wniosków o objęcie skazanego szczególną ochroną bądź też cofnięcia takiej ochrony będzie sędzia penitencjarny.

W art. 1 pkt 2 projektu ustawy wprowadza się analogiczne do wyżej opisanych zasady, które stosować się będzie do osób tymczasowo aresztowanych.

Prawo wspólnotowe nie obejmuje materii będącej przedmiotem regulacji niniejszego projektu ustawy.

Projekt ustawy nie podlega notyfikacji w trybie przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

Projekt ustawy nie wymaga uzyskania opinii, dokonania konsultacji czy też uzgodnienia, o których mowa w § 12a uchwały nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.)

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Cel wprowadzenia ustawy

Projektowana ustawa ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa osobistego szczególnej kategorii osób przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych, które występują jednocześnie jako ważni uczestnicy w trwających postępowaniach karnych. Określone przez projektodawcę warunki, w jakich będą przebywać szczególnie chronieni skazani i tymczasowo aresztowani w zakładach karnych oraz aresztach śledczych, mają na celu zwiększenie ich bezpieczeństwa poprzez między innymi ograniczenie możliwości dostępu do nich osób trzecich, a także zintensyfikowanie kontroli ich zachowania podczas pobytu w jednostce penitencjarnej.

2. Konsultacje społeczne

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy został przesłany do konsultacji społecznych. Adresatami konsultacji są: Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa, Rzecznik Praw Obywatelskich, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, prezesi wszystkich sądów okręgowych i apelacyjnych, a także wszyscy prokuratorzy okręgowi i apelacyjni. Ponadto, w tym samym czasie, projekt skierowany został do Prezesa Stowarzyszenia Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej, Przewodniczącego Związku Zawodowego Pracowników Prokuratury Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”, Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych, Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej, Towarzystwa Naukowego Prawa Karnego.

Zarówno środowisko sędziów, jak i prokuratorów, pozytywnie wypowiedziało się na temat proponowanych regulacji. Uwagi zgłoszone w ramach konsultacji społecznych pokrywały się z uwagami i wątpliwościami zgłoszonymi w ramach uzgodnień międzyresortowych, które zostały w całości uwzględnione w przedkładanej wersji projektu.

Odnosząc się do tych uwag należy podkreślić, że zgodnie z sugestią Rady Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów w miejsce określenia „szczególne zagrożenie” użyto określenia „poważne zagrożenie”. Jednocześnie sąd lub prokurator zostali zobowiązani do podania we wniosku o objęcie skazanego szczególną ochroną przyczyn, dla których taka ochrona jest niezbędna, zakreślając jednocześnie przewidywany czas jej trwania. Z kolei dyrektor zakładu karnego, wydając decyzję, zobowiązany został do wskazania sposobu

realizacji tej ochrony. Od takiej decyzji skazanemu przysługują środki zaskarżenia na zasadach ogólnych. Możliwość stosowania przy szczególnej ochronie skazanego środków przewidzianych dla osadzonych niebezpiecznych jest fakultatywna i zależna od przyczyn, podanych we wniosku sądu lub prokuratora, uzasadniających objęcie skazanego szczególną ochroną. Niewykluczony jest ponadto wniosek samego skazanego o zastosowaniu wobec niego takich właśnie środków. Podobne rozwiązanie już obecnie obowiązuje w Kkw („Art. 116 § 5a. W wypadkach uzasadnionych względami medycznymi albo potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa skazanego jego zachowanie może podlegać monitorowaniu. Monitorowany obraz lub dźwięk podlega utrwalaniu.”). Wycofano się również ze zmian w ustawie o Służbie Więziennej uznając, że zarówno w obecnym stanie prawnym, jak i w świetle rozwiązań zawartych w uchwalonej przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 19 lutego 2010 r. nowej ustawie o Służbie Więziennej rozwiązania dotyczące obowiązków funkcjonariuszy Służby Więziennej w zakresie kontroli osobistej osób ubiegających się o wstęp oraz opuszczających teren jednostek organizacyjnych (w tym oczywiście osób utrzymujących kontakty ze skazanymi, którzy objęci zostaną szczególną ochroną) są wystarczające i nie wymagają – wbrew pierwotnym założeniom – dodatkowej regulacji.

Pozytywnie projekt ustawy zaopiniowała Krajowa Rada Sądownictwa oraz Stowarzyszenie Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej.

Odnosnie do projektu ustawy opinię wyraził Rzecznik Praw Obywatelskich. W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich projektowana regulacja budzi wątpliwości, albowiem obecnie obowiązujące przepisy w zupełności wystarczają dla zapewnienia osadzonym bezpieczeństwa osobistego. Do ich realizacji potrzebna jest jedynie dobra współpraca sądów i prokuratur z więziennictwem, przestrzeganie w pracy penitencjarnej zasady indywidualizacji w postępowaniu z osadzonymi, właściwy nadzór nad pracą służb penitencjarnych, ochronnych i medycznych, dobre rozpoznanie środowiska i nastrojów osadzonych oraz zwiększenie w zakładach karnych zatrudnienia na etatach wychowawców, psychologów i psychiatrów.

W podobnym duchu została wyrażona opinia Towarzystwa Naukowego Prawa Karnego. W opinii tej również autorzy wskazują na brak potrzeby takich regulacji w związku z istniejącymi już w Kodeksie karnym wykonawczym rozwiązaniami. Proponują także, by na wniosek sądu w takich przypadkach dyrektor zastosował odpowiednie środki bezpieczeństwa.

Odnosząc się do zastrzeżeń dotyczących potrzeby wprowadzenia w życie rozwiązań,

stwierdzić należy, że w projekcie przewidziano pewien katalog ograniczeń, którym skazany szczególnie chroniony będzie musiał zostać poddany i w związku z tym stosowanie przepisów już istniejących nie jest możliwe, albowiem ograniczenie praw oraz nałożenie obowiązków musi wynikać wprost z ustawy. W takim zakresie nie może być najmniejszych wątpliwości, jakie środki administracja jednostki penitencjarnej może stosować wobec określonej grupy osadzonych.

Uwagi do projektu ustawy zgłosił również Sąd Najwyższy. W przedmiotowej opinii wyrażona została obawa, czy projekt nie nakłada zbyt daleko idących ograniczeń praw i wolności osobistych skazanych objętych szczególną ochroną. Wątpliwości wzbudziło również rozwiązanie nakazujące dyrektorowi zakładu karnego objęcie skazanego szczególną ochroną na wniosek samego skazanego. Sąd Najwyższy wskazał także na brak regulacji dotyczącej sytuacji, gdy zagrożenie dla życia lub zdrowia skazanego jeszcze nie wystąpiło, ale istnieje bezpośrednia obawa jego wystąpienia.

Większość uwag Sądu Najwyższego zostało uwzględnionych w przedkładanej wersji projektu ustawy. Nie uwzględniono jedynie instytucji tymczasowej ochrony. Jeżeli bowiem dyrektor zakładu karnego uzna, że istnieje zagrożenie dla życia lub zdrowia skazanego, może zastosować inne dostępne środki (jak chociażby wynikające z art. 116 § 5 Kkw).

Projekt ustawy został poddany również ocenie Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Fundacji Profilaktyki i Resocjalizacji „Druga Szansa”, Stowarzyszeniu Penitencjarnemu „Patronat”, Radzie Głównej ds. Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym. Partnerzy społeczni nie wyrazili dotychczas stanowiska odnośnie do proponowanych rozwiązań.

3. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja

Niniejsza regulacja oddziałuje na populację osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Projekt oddziaływać także będzie na podmioty uczestniczące w postępowaniu karnym oraz wykonywaniu kary pozbawienia wolności, tj. funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej, a także organy prowadzące postępowania karne (prokuratorzy, sędziowie).

4. Zainteresowanie pracami nad projektem ustawy

Projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej – stosownie do postanowień art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.). Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania, w trybie i na zasadach ustawy, pracami nad projektem ustawy.

5. Skutki dla budżetu państwa

I. Wpływ regulacji na dochody i wydatki budżetu oraz sektora publicznego

Nie jest możliwe wskazanie dokładnej liczby skazanych i tymczasowo aresztowanych, którzy potencjalnie mogą być objęci tą regulacją. Liczba ta jest zależna od rodzaju prowadzonych postępowań karnych i istniejących realnie zagrożeń. Na dzień dzisiejszy przepisami nowej regulacji mogłoby zostać objętych około 440 osadzonych. Podać jednak trzeba, że niezależnie od ilości osadzonych objętych szczególną ochroną, czynności związane z zapewnieniem im bezpieczeństwa wykonywane będą przez funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej w ramach zakresów ich obowiązków i w ramach dostępnych etatów. Tym samym wejście w życie ustawy nie będzie wymagało wydatkowania dodatkowych środków budżetowych.

II. Wpływ na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, oraz sytuację i rozwój regionalny

Wprowadzenie w życie nowych regulacji nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny oraz na konkurencyjność zewnętrzną gospodarki.

Minister Spraw Zagranicznych

DPUE-920-176 -10/ma/QJ
SM-689

dot.: RM-10-46-10 z 29.03.2010 r.

Warszawa, dnia 31 marca 2010 r.

Pan Maciej Berek
Sekretarz Rady Ministrów

opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy wyrażona na podstawie art. 13 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437 z późn. zm.) przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z przedłożonym projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projekt nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Ministra Spraw Zagranicznych
Maciej Sapuniar

Do wiadomości:

Pan Krzysztof Kwiatkowski
Minister Sprawiedliwości